

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ลักษณะของข้างเอราวัณ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วิชาล้วนชวนตรองตรี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง งามล้ำเนรมิต (๑)
รายวิชา ท ๒๓๑๐๒ รหัสวิชา ภาษาไทย ๖ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

“ลักษณะของข้างเอราวัณ”

ข้างเอราวัณ

เอราวัณเป็นชื่อข้างทรงของพระอินทร์ เนื่องจากเป็นสัตว์ในจินตนาการของกวี จึงมีลักษณะพิเศษต่างกับข้างโดยทั่วไป ในพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องข้าง ทรงอธิบายว่าตามตำนานโบราณของไทย บอกไว้แต่เพียงว่าข้างเอราวัณ มีกายสีขาวและมีเศียร ๓๓ เศียร แต่ในวรรณคดีบางเรื่อง เช่น ไตรภูมิพระร่วงตอนพรรณนาสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และรามเกียรติ์ตอนพระอินทร์เสด็จลงมาสร้างเมืองอยุธยา มีบทพรรณานายละเอียดของข้างเอราวัณไว้อย่างพิสดารว่า เศียรหนึ่งมี ๗ งา งามหนึ่งมี ๗ สระ สระหนึ่ง มีกอบัว ๗ กอ กอหนึ่งมีดอกบัว ๗ ดอก ดอกหนึ่งมี ๗ กลีบ กลีบหนึ่งมีนางฟ้าร่ายรำอยู่ ๗ องค์ แต่ละองค์มีบริวารเป็นหญิงงาม ๗ นาง ตัวเลขนี้ทำให้ผู้คิดตั้งใจทยให้เด็ก ๆ ลองค้นหาคำตอบ เช่น นับนางฟ้าได้สามล้านแปดแสนแปดหมื่นสองพันสี่ร้อยสิบเจ็ดองค์ เป็นต้น จำนวนมหาศาลนี้เป็นเพียงการสมมุติให้เกิดจินตภาพความอลังการของข้างเอราวัณซึ่งเป็นเทพพาหนะ

ตามเรื่องในไตรภูมิพระร่วง เอราวัณเป็นเทพบุตรชื่อไอยราวัณ เมื่อพระอินทร์จะเสด็จที่ใด ไอยราวัณก็จะเนรมิตตนเป็นข้างเผือกใหญ่เพื่อเป็นพาหนะของพระอินทร์ ในเรื่องรามเกียรติ์ ข้างเอราวัณหรือไอยราพปรากฏในตอนศึกอินทรชิต ซึ่งบรรยายเหตุการณ์ตอนที่อินทรชิต โอรสของทศกัณฐ์ยกทัพไปรบกับพระราม อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ แล้วให้เสนายักษ์ชื่อการุณราชแปลงกายเป็นข้างเอราวัณ บทละครเรื่องรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชพรรณนาลักษณะของข้างเอราวัณว่ามีกายสูงใหญ่ สีขาวดั่งเงินยวง และมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

.....

สามสิบสามเศียรลงการ

งามหนึ่งเจ็ดสระโกสุม

เจ็ดกอบูก้านอรชร

.....

เศียรหนึ่งเจ็ดงาามอง

สระหนึ่งมีปทุมเกสร

กอหนึ่งบานสลอนเจ็ดผกา

